

Telegdi Réka:

Az európai fogyasztóvédelmi jog új irányvonala – Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. Az irányelvi szabályozás bemutatása	7
2.1. A szabályozás indoka, célja, hatálya	7
2.2. Az Irányelv szerkezeti felépítése	10
2.3. Ki a fogyasztó?	11
2.4. A generálklauzula	12
2.5. Megtévesztő kereskedelmi gyakorlatok	13
2.6. Agresszív kereskedelmi gyakorlatok	14
2.7. Minden körülmény között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlatok	15
2.8. Magatartási kódexek	15
2.9. Jogérvényesítési eljárás	16
2.10. Szankciók	16
3. Az Irányelv átültetésének egyes kérdései	18
3.1. Egyes tagállami gyakorlatok vizsgálata	18
3.1.1. A német szabályozás	19
3.1.2. Az osztrák példa	19
3.1.3. Az angol megközelítés	20
3.1.4. A francia tapasztalatok	20
3.1.5. A belga törekvések	21
3.1.6. A svéd gyakorlat	21
3.2. A magyar hatályos szabályozás vizsgálata az Irányelv átültetési lehetőségeinek tükrében	22
3.3. A magyar joggyakorlat jellemzése	26
4. Összegzés	28
Felhasznált irodalom	30

1. Bevezetés

„Régen az embereknek termékekre volt szükségük az életben maradáshoz. Ma a termékeknek van szüksége az emberekre.”

Nicholas Johnson

Mindnyájan fogyasztók vagyunk: szinte nem telik el nap anélkül, hogy ne vennénk valamit. Azt, hogy mit és hogyan vásárolunk, tehát ügyleti döntésünket, nagyon sok tényező befolyásolja. A dolgozat témája szempontjából egyet emelünk ki: a vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott kereskedelmi gyakorlatait. A kereskedelmi gyakorlat gyűjtőfogalom, ide tartozik a kereskedő mindazon tevékenysége, mulasztása, valamint az általa alkalmazott kereskedelmi kommunikáció, amelynek célja a vásárlásra buzdítás. A 2005/29/EK irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmazásával szolgálja a fogyasztók, tehát valamennyiünk érdekeit.

A fogyasztóvédelmi politika és jog a fogyasztó oldalán jelentkező hátrányok mérséklésére irányul. A fogyasztóvédelmi szemlélet alapját az a felismerés jelentette, hogy a modern ipari tömegtermelés hatására a fogyasztó kiszolgáltatott helyzetbe került a professzionális kereskedővel szemben. A megbillent egyensúly kiigazítása érdekében szükségessé vált az állami beavatkozás.

A „fogyasztóvédelem” szó azt a képzetet keltheti, hogy a fogyasztó passzív alanya az őt védő rendelkezéseknek. Ez azonban nem így van; a fogyasztók a versenyfolyamatot aktívan alakító piaci szereplők.¹ A fogyasztók ugyanolyan fontos piaci szereplők, mint a versenytársak. A fogyasztónak a piaci folyamatokat befolyásoló döntéséhez megfelelő információkkal kell rendelkeznie. Amennyiben nem tájékoztatják megfelelően, például megtévesztik, vagy jelentős információt hallgatnak el előle, akkor nem csupán a kommunikációs folyamat torzul el, hanem a piaci verseny is.²

A fogyasztónak ártani többféleképpen lehet, éppen ezért védelme is differenciált megközelítést igényel. Ez a magyarázata annak, hogy a fogyasztóvédelmi jog komplex jogterületén egyaránt találunk közjogi és magánjogi jellegű szabályokat, közelebbről polgári jogi, közigazgatási jogi és büntetőjogi előírásokat.

---

¹ A fogyasztói döntések szabadságára vonatkozó, a GVH által követett alapelvek. 2007. május 7. In: http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/elemzesek_gvhtanulmanyok_fogyvedpolicy_2007_05.pdf

² Vörös Imre: A tisztességtelen verseny elleni jog a magyar és az európai jogban – hatás, ellenhatás és harmonizáció. In: Vörös Imre (szerk.): Tisztességtelen verseny – Fogyasztóvédelem. Egy európai jogi irányelv átültetésének margójára. MTA Jogtudományi Intézet, 2007, Budapest; 295-296. o.

A fogyasztóvédelem Európában túlnőtt az egyes államok keretein, és megindult a közösségi szintű jogalkotás azoknak az államoknak a kezdeményezésére, melyek már rendelkeztek tapasztalatokkal ezen a területen.³

Az 1970-es évektől kezdődően, bár még közvetett módon, de egyre több közösségi jogszabály született, melyek a fogyasztók biztonságát, egészségét és gazdasági érdekeit védtek. Ezek azonban még nem tükröztek egységes politikát. A megfelelő szabályozási politika kialakulását csak a jogalkotásra kifejezetten felhatalmazást adó Maastrichti Szerződés tette lehetővé (129a. cikk). A fogyasztói politika jelentőségének növekedését mutatja, hogy 1995-től külön főigazgatóság alá került.⁴ A jogi szabályozás formáját tekintve is fejlődés figyelhető meg: amíg az 1975-től induló első fogyasztóvédelmi programok csak ajánlásként jelentek meg, a későbbiekben a fogyasztóvédelmi szabályozás elfogadott formájává az irányelvek váltak. Az Amszterdami Szerződés, mely a 129a. cikk sorszámát 153. cikkre változtatta, tovább erősítette a Maastrichti Szerződésben foglalt fogyasztóvédelmi rendelkezéseket. Egyrészt szerződéses szintre emelte a fogyasztók alapjogait⁵, másrészt a fogyasztópolitikát horizontális politikaként kezelve biztosítja, hogy a fogyasztóvédelmi szempontokat más közösségi politikák meghatározásakor és végrehajtásakor is figyelembe kell venni.⁶

A Bizottsága 2001-ben Zöld Könyvet tett közzé a fogyasztóvédelemről, melyben a reformok szükségességét hangsúlyozta. Már ebben, valamint a Zöld Könyv Következményeiről szóló Kiadványban kifejezte az európai jogalkotó azt a szándékát, hogy a tagállamok jogában jelentős eltéréseket mutató tisztességtelen piaci magatartást szabályozó joganyagot irányelvben megállapított kötelezettség útján harmonizálja. A Zöld Könyv alapján 2003. június 18-án a Bizottság közzétette a javaslattervezetét a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelvnek. Az Európai Parlament és Tanács a végleges szöveget 2005. május 11-én fogadta el.⁷

---

³ Giannantonio Benacchio: Az Európai Közösség magánjoga. Osiris Kiadó, 2003, Budapest; 201. o.

⁴ Jeney Petra: Fogyasztóvédelmi politika. In: Kende Tamás – Szűcs Tamás (szerk.): Bevezetés az Európai Unió politikáiba. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2005, Budapest; 658., 674. o.

⁵ 1975-ben a Tanács elfogadta a Közösség fogyasztóvédelmi és tájékoztatási politikájának előzetes programjáról szóló határozatot, amelynek keretében deklarálták az öt fogyasztói alapjogot: a fogyasztók egészségének és biztonságának védelméhez, a fogyasztók gazdasági érdekeinek védelméhez, az oktatáshoz és tájékoztatáshoz, a jogorvoslathoz és a kárigények érvényesítéséhez, valamint a fogyasztói érdekképviseltek létrehozásához való jogot. Forrás: Fekete Orsolya: A fogyasztóvédelem aktuális kérdései. In: Magyar Közigazgatás, 2005/ 10. szám, 609. o.

⁶ Fazekas Judit: A közös kereskedelempolitika és a fogyasztóvédelem. In: Ficzer Lajos – Forgács Imre (szerk.): Közigazgatási jog különös rész. Osiris Kiadó, 2006, Budapest; 108. o.

⁷ http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/archives_en.htm

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv⁸ (a továbbiakban: Irányelv) nemzeti jogokba történő átültetésének határideje 2007. június 12., az átültető rendelkezéseket pedig 2007. december 12-étől alkalmazni kell. Vonatkozó európai bírósági joggyakorlatról tehát nem beszélhetünk, és egy ideig még valószínűleg nem is fogunk tudni. Az úgynevezett „hároméves szabály” értelmében ugyanis legkevesebb három év telik el egy közösségi irányelv tagállami átültetése (vagy legalábbis az átvételre nyitva álló határidő lejártá) és az Európai Bíróság első, az adott irányelvet értelmező döntése között.⁹

Valós jogesetek hiányában tehát kitaláltakkal kell beérnünk! Az Irányelv alkalmazhatósági körének érzékeltetése érdekében a következőkben felidézünk néhány elképzelt helyzetet az Európai Bizottság Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatósága által kiadott brosúrából.¹⁰

(1) Vinci úr direct mailing reklámot kap egy külföldi cégtől, amelynek a terméke állítólag három hét alatt visszánöveszti a haját. A reklám szerint „kipróbált és tesztelt” termékről van szó. A termék azonban hatástalan. Mi történik majd ilyen esetben az Irányelv átültetését követően?

Az Irányelv kifejezetten fellép az olyan cégekkel szemben, melyek hamis állításokat tesznek termékük hatására vonatkozóan. Egy termék hatásával kapcsolatban bármilyen állítást tevő kereskedőnek állítását alá kell tudni támasztania.

(2) Egy külföldi kerti növényeket árusító kertészetben Dunne úr márciusban vásárolt egy bizonyos növényfajtát, ami azonban egy hét után elpusztult. Csak ezt követően tudta meg, hogy szobanövényt vett, ezért nem lett volna szabad kiültetni a kertbe. Visszament a kertészetbe, hogy a növény árának visszatérítését kérje. Azt válaszolták neki, hogy a növény az ő hibájából pusztult el, mivel tisztában kellett volna lennie a növény fajtájával. Milyen választ ad erre a helyzetre az Irányelv?

Az Irányelv szerint, ha a körülményekből nem derülnek ki egyértelműen, biztosítani kell a fogyasztó számára a vásárláshoz szükséges legfontosabb információkat. Ebben az esetben a növény eladásának körülményei megtévesztették a fogyasztót a termékkel kapcsolatban (kerti növényként adták el a szobanövényt).

---

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelve (2005. május 11.) a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról

⁹ Király Miklós: A fogyasztóvédelmi irányelvek értelmezése az Európai Bíróság joggyakorlatában. In: *Ius privatum ius commune Europae – Liber Amicorum Studia Ferenc Mádl Dedicata*. ELTE – ÁJK Nemzetközi Magánjogi Tanszék, 2001, Budapest; 136. o.

¹⁰ http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/ucp_hu.pdf

(3) Sepe úr meghibásodott radiátorához kihívott egy vízvezeték-szerelőt. A vízvezeték-szerelő előzőleg azt mondta neki, hogy a javítás 80 euróba fog kerülni, a számlán azonban 450 euró szerepelt. Miután közölte, hogy nem hajlandó kifizetni a többletárat, a vízvezeték-szerelő egyszerűen elzárta a melegvizet. Milyen megoldást kínál az irányelvi szabályozás?

Az Irányelv ezt a viselkedést agresszív kereskedelmi gyakorlatnak minősítené. A vízvezeték-szerelő nem megengedett befolyásolást alkalmazott a fogyasztóval szembeni hatalmi helyzetének kihasználása érdekében.

2. Az irányelvi szabályozás bemutatása

„Rendkívüli, hogy milyen elhanyagolható akadályt jelent egymás nyelvének nem ismerése egy hajlandóságot mutató eladó és egy hajlandóságot mutató vevő között.”

Nevil Shute

2.1. A szabályozás indoka, célja, hatálya

Az elmúlt évtizedekben számos, fogyasztóvédelmi rendelkezést tartalmazó irányelv látott napvilágot. Így például az 1984-es és 1997-es irányelvek a megtévesztő és az összehasonlító reklámról a tisztességtelen verseny konkrét típusait szabályozzák, az 1989-es irányelv a televíziós műsorszolgáltatásról egy meghatározott médiumra összpontosít, míg a 2000-ben semmissé nyilvánított 1998-as dohányreklám irányelv egy adott termékkel kapcsolatban tartalmazott előírásokat. A Irányelv újszerű megközelítése éppen a korábbi irányelvek tükrében tűnik ki: azoktól eltérően a tisztességtelen piaci magatartás összes típusát tárgyalja, tehát nem médiaszpecifikus, nem termékszpecifikus, és nem is korlátozódik a tisztességtelen piaci magatartások egy meghatározott fajtájára.¹¹

A szabályozás szükségességét az Irányelv maga abban jelöli meg, hogy a belső határok nélküli térségben a határon átnyúló tevékenységek előmozdításához létfontosságú a tisztességes kereskedelmi gyakorlatok fejlődése. Jelenleg ugyanis a tagállamok tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó jogszabályai nagymértékben eltérnek egymástól. Ez a verseny jelentős torzulását eredményezheti, és akadályokat gördíthet a belső piac zökkenőmentes működése elé. Ezek az eltérések egyrészt elbizonytalanítják a fogyasztókat jogaikkal kapcsolatban, és megingatják a belső piacba vetett bizalmukat. Másrészt a vállalkozások számára növelik a belső piac által nyújtott szabadságok gyakorlásának költségeit.¹²

Meg kell szüntetni a szolgáltatások és termékek határon átnyúló szabad mozgásának útjában álló akadályokat, még azokat is, melyeket az Európai Közösségek Bírósága indokoltnak tart. Az Irányelv preambulumban foglaltak szerint ezek az akadályok csak a közösségi szintű, a fogyasztóvédelem magasabb szintjét létrehozó szabályokkal, továbbá az egyes jogi fogalmaknak a szükséges mértékű közösségi szintű tisztázásával, és a

---

¹¹ Ansgar Ohly: Irány a harmonizált európai versenyjog? Észrevételek a tisztességtelen kereskedelmi verseny irányelvéről szóló javaslatról (a Magyar Versenyjogi Egyesületben, 2005. március 4-én megtartott előadás szövege). In: <http://www.versenyjog.hu/hun/page/doc/ohlyeloadas.doc>

¹² Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról (2)-(4) preambulumi bekezdése

jogbiztonság követelményének betartásával szüntethetők meg. Az Irányelv ezért közelíti a tagállamoknak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó jogszabályait.¹³

A szabályozás célját az 1. cikk deklarálja, ennek értelmében az irányelvnek az a célja, hogy hozzájáruljon a belső piac megfelelő működéséhez, valamint hogy a fogyasztók gazdasági érdekeit sértő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási tagállami rendelkezések közelítése révén magas szintű fogyasztóvédelmet valósítson meg.

Láthatjuk tehát, hogy a célkitűzés megfogalmazásakor nem hivatkozik a versenytársak gazdasági érdekeinek védelmére. A szabályozás nem terjed ki a kizárólag a versenytársak gazdasági érdekeit sértő vagy a kereskedők közötti ügyletekhez kapcsolódó tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra. Ez a típusú korlátozás az Irányelv egyik legfontosabb jellegzetessége, tehát az, hogy a hatálya kizárólag a B2C¹⁴ viszonyokra terjed ki. A fogyasztók és versenytársak érdekeinek elválasztása olyan, kulináris hasonlattal élve, mintha egy tortát az asztal lapjával párhuzamosan szelnénk ketté. A tagállamok a szubszidiaritás elvének és a közösségi jognak a figyelembevételével maguk rendelkezhetnek a közösségi szinten nem szabályozott gyakorlatokról. Ebből a sajátos szétválasztásból az következik, hogy az európai tisztességtelen versenyre vonatkozó jog bonyolultabbá válik, mivel egymás mellett létezik a B2C és a B2B¹⁵ rendszer. Számos piaci magatartás azonban egyaránt érinti a fogyasztókat és a versenytársakat. Vegyünk egy egyszerű példát! A versenytárs termékeiről szóló megtévesztő állítások egyszerre torzítják a fogyasztói döntéseket és rontják az adott vállalkozás jó hírnevét. Megállapítható tehát, hogy az Irányelv által alkalmazott megközelítés, vagyis a hatály korlátozása, problematikus. Joggal merülhet fel a kérdés, hogy akkor miért ezt a megoldást választották. A szabályozás magyarázatául reálpolitikai indok szolgál. Egy olyan „szuperirányelv” megalkotása ugyanis, amely tiltotta volna a tisztességtelen verseny minden típusát, nem volt megvalósítható.¹⁶ Következésképpen az Irányelv közvetlenül védi a fogyasztók gazdasági érdekeit a vállalkozások tisztességtelen kereskedelmi gyakorlataitól, közvetve ugyanakkor védi a jogszerűen eljáró vállalkozásokat is a rendelkezéseit be nem tartó versenytársaiktól. Így maga is elismeri a fogyasztók és a vállalkozások érdekeinek összefonódását. Az Irányelv nyitva hagyja a közösségi jogalkotó számára a lehetőséget arra, hogy a jövőben szabályozza a fogyasztókat nem károsító kereskedelmi gyakorlatokat is.¹⁷

---

¹³ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról (5)-(6) preambulumi bekezdése

¹⁴ A „business to consumer” kifejezés szokásos rövidítése

¹⁵ A „business to business” kifejezés szokásos rövidítése

¹⁶ Ansgar Ohly: i. m.

¹⁷ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról (6)-(8) preambulumi bekezdése

Meglepő módon azonban az Irányelv nem foglalkozik valamennyi, a fogyasztók üzleti döntéseit közvetlenül befolyásoló kereskedelmi gyakorlattal. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok következményeinek ugyanis jelentősnek kell lennie ahhoz, hogy az Irányelv hatálya alá tartozzanak. Nem foglalkozik azokkal a kereskedelmi gyakorlatokkal sem, amelyek nem a fogyasztót, hanem másokat, például a befektetőket célozzák. Nem tartalmaz az ízlésre és illemre vonatkozó követelményeket, hiszen azok tagállamonként nagyon különbözőek lehetnek. Az Irányelvben továbbá nem találunk rendelkezéseket a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat károsultjai által indított egyéni keresetekre, a szerződések jogára, a szellemi tulajdonjogokra, a termékek egészségi és biztonsági jellemzőire, valamint a letelepedés feltételeire és az engedélyezési rendszerekre. Az Irányelv kiemeli, hogy nem tartalmaz rendelkezéseket a nemesfém cikkek nemesfém tartalmának tanúsítására és jelzésére sem.¹⁸ Nem érinti végül a szabályozott szakmákra vonatkozó különleges szabályokat sem.¹⁹

A szabályozás beilleszkedését a közösségi jogrendszerbe az Irányelv a következőképpen rögzíti. Rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, ha nincsenek különös közösségi jogi előírások, tehát szubszidiárius a jogszabály. Ezáltal kiegészíti a fogyasztók gazdasági érdekeit sértő kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó, meglévő közösségi vívmányokat.²⁰ A hatályos közösségi joggal való összhang érdekében több fogyasztóvédelmi ihletésű jogszabályt is módosít. A megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló irányelv hatályát a kereskedők és a versenytársak védelmére szűkítette, megszüntetve ezzel annak alkalmazhatóságát a B2C viszonylatban. Az Irányelv módosítja a távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló és a fogyasztói pénzügyi szolgáltatások távértékesítéssel történő forgalmazásról szóló irányelveket, mivel ezek olyan tilalmakat is tartalmaznak, amelyeket az új szabályozás minden körülmény között tisztességtelennek minősít. Az Irányelv módosítja továbbá a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről szóló rendeletet és a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló irányelvet, kiegészítve ezek mellékleteit az Irányelvre történő hivatkozással. Ebből következően az Irányelv kikényszerítését biztosító nemzeti hatóságnak be kell kapcsolódnia a hatósági együttműködési, illetve adminisztratív jogsegély-eljárásba, továbbá biztosítania kell annak lehetőségét, hogy eljárását ügyfélként kezdeményezhessék azok az Európai Gazdasági Térség bármely államának joga alapján létrejött fogyasztóvédelmi társadalmi szervezetek is, amelyek az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett jegyzéken szerepelnek.²¹

---

¹⁸ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról (7), (9) preambulumi bekezdése

¹⁹ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 3. cikk (8) bekezdése

²⁰ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról (10) preambulumi bekezdése

²¹ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 14-16. cikke

A korábbi irányelvekhez képest újabb sajátossága a jogszabálynak, hogy minimumharmonizáció helyett maximumharmonizációt céloz meg, a rendelkezéseivel való teljes összhang megteremtését követeli meg. Az átültetési határidő lejártát követő hat évig azonban még fenntarthatók azok a szigorúbb (tehát a fogyasztókat jobban védő) tagállami rendelkezések, amelyeket minimumharmonizációs fogyasztóvédelmi irányelvek végrehajtása keretében fogadtak el. A tagállamoknak haladéktalanul tájékoztatniuk kell a Bizottságot ezekről a jogszabályokról.²² Az Irányelv, lazítva a teljes harmonizáció szigorú követelményén, felhatalmazza a tagállamokat olyan szabályok elfogadására a 2002/65/EK irányelvben meghatározott pénzügyi szolgáltatások és ingatlanok vonatkozásában, amelyek megszorítóbbak vagy szigorúbbak.²³ Egy irányelvtől szokatlan módon előírja, hogy a minden körülmény között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlatok felsorolását (az úgynevezett feketelistát) kötelező változtatás nélkül átvenni.²⁴

2.2. Az Irányelv szerkezeti felépítése

A preambuluma áttekintést nyújt az Irányelv céljáról, hatályáról, az általa módosított jogszabályokról, a kulcsfogalmairól. Az első fejezeten („Általános rendelkezések”) belül az 1. cikk a szabályozás célkitűzését, a 2. cikk a fogalom meghatározásokat tartalmazza. A 3. cikk a hatály kérdésével foglalkozik, míg a 4. cikk egy belső piaci klauzula. A második fejezet az Irányelv magva, itt található a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó részletszabályok. Ezen belül az 5. cikk az Irányelv központi rendelkezése, a „nagy” generálklauzula. A 6. cikk szól a megtévesztő tevékenységekről, míg a 7. cikk a megtévesztő mulasztásokról. A 8-9. cikk az agresszív kereskedelmi gyakorlatok meghatározását adja. A 10. cikk egymaga alkotja a jogszabály harmadik fejezetét, itt a magatartási kódexek felelőseire vonatkozó rendelkezéseket találunk. A negyedik fejezet („Záró rendelkezések”) cikkei között az Irányelv szól a végrehajtásáról, a szankciókról, jogszabály-módosításokról, a felülvizsgálatáról, az implementálásáról, a hatálybalépéséről és címzetteiről. Két mellékletet tartalmaz, az első a feketelista, a második pedig a reklámozás és kereskedelmi kommunikáció szabályainak meghatározására vonatkozó közösségi jogi rendelkezéseket sorolja fel.

2.3. Ki a fogyasztó?

Minden bizonnyal ez a fogyasztóvédelmi jog alapkérdése. Éppen ezért az Irányelv kulcsfogalmai között ezt érdemes elsőként tisztáznunk. A jogszabály a többi közösségi

---

²² Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 3. cikk (5)-(6) bekezdése

²³ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 3. cikk (9) bekezdése

²⁴ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 5. cikk (5) bekezdése

fogyasztóvédelmi irányelvhez hasonlóan határozza meg a fogyasztó fogalmát: azt a természetes személyt tekinti annak, aki a kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységén kívül eső célok érdekében jár el.²⁵ Sajátos módon azonban mégsem ennek, hanem az átlagfogyasztónak a gazdasági magatartását kell figyelembe venni egy kereskedelmi gyakorlat tisztességtelenségének megállapításakor. Az átlagfogyasztó fogalmát az Irányelvre vonatkozó bizottsági javaslat még tartalmazta, a jogalkotási folyamat végső fázisában azonban ez a definíció kikerült a fogalom meghatározások közül.²⁶ A megtévesztő reklám jogának 1984-es harmonizációja szolgált alapul az Európai Bíróságnak egy „európai fogyasztói modell”, az átlagos fogyasztó modelljének kifejlesztéséhez.²⁷ Az Irányelv utalást tartalmaz erre az Európai Bíróság által kialakított fogalomra. Az átlagfogyasztó az Európai Bíróság értelmezése szerint megfelelően tájékozott, figyelmes és körültekintő, meghatározásakor figyelembe kell venni a társadalmi, kulturális és nyelvi tényezőket is.²⁸ Abban az esetben, ha egy kereskedelmi gyakorlat a fogyasztók speciális csoportja (például gyermekek vagy idősek) felé irányul, akkor a viszonyítási alap ennek a szűkebb csoportnak az átlagtagja. Az Irányelv szerint helyénvaló a feketelistába foglalni egy olyan rendelkezést, amely anélkül, hogy kifejezetten tiltaná a gyermekeket célzó reklámokat, védi őket a vásárlásra való közvetlen felszólítástól.²⁹ A feketelista 28. pontjában láthatjuk ennek megvalósulását: agresszívnek minősül és mérlegelés nélkül tilalmazott minden olyan reklám, amely a gyermekeket közvetlenül arra szólítja fel, hogy vásárolják meg a reklámozott termékeket, vagy pedig arra hívja fel őket, hogy szüleiket vagy más felnőtteket győzzenek meg arról, hogy számukra az adott termékeket megvásárolja. A feketelistás magatartások között ez az egyetlen, amely közvetlenül valamely célcsoportra irányul, és a célcsoport magatartási sajátosságai alapján fogalmaz meg tilalmat.³⁰

2.4. A generálklauzula

---

²⁵ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 2. cikk a) pontja

²⁶ Firniksz Judit – Balogh Virág – Grimm Krisztina: A tisztességtelen versenyt érintő jogharmonizációs folyamat

a joggyakorlat tükrében. In: Vörös Imre (szerk.): Tisztességtelen verseny – Fogyasztóvédelem. Egy európai jogi irányelv átültetésének margójára. MTA Jogtudományi Intézet, 2007, Budapest; 234-235. o.

²⁷ Ansgar Ohly: i. m.

²⁸ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról (18) preambulumi bekezdése

²⁹ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról (18)-(19) preambulumi bekezdése

³⁰ Firniksz Judit – Balogh Virág – Grimm Krisztina: i. m. 241. o.

A tilalmak lépcsőzetes (háromszintű) szabályozása során az Irányelv először vezeti be a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok generálklauzuláját a közösségi jogba. Ezt a szabályozási technikát támasztja alá az az érv is, amely szerint a verseny túlságosan dinamikus folyamat ahhoz, hogy jól körülhatárolt konkrét előírásokkal szabályozhassák. A generálklauzula értelmezése azonban gyakorlati problémákat vethet fel. Ha a nemzeti bíróságokra bízják az interpretáció feladatát, az megghiúsíthatná a harmonizációt. Ez utóbbi célt jobban szolgálná az Európai Bíróság jogeseteken alapuló értelmezése.³¹

A preambulom (13) bekezdése szerint az Irányelvbe foglalt általános tilalom az eddigi különböző tagállami generálklauzulák helyébe fog lépni. Valójában azonban csak azoknak a helyébe léphet, amelyek a B2C viszonyokat szabályozzák, tekintettel az Irányelv hatályára. Kevés olyan tagállam van azonban, ahol szétválasztották a versenytársakkal kapcsolatos és a fogyasztókra vonatkozó versenyelőírásokat, vagy ahol egy törvényen belül két generálklauzula lenne. Európában csupán a spanyol, a görög és belga jogszabályok ismerik ezt a típusú elkülönítést.³²

Az új generálklauzula az Irányelv hatályának korlátozása miatt nem áll teljesen összhangban azzal a „tisztességtelen verseny”-definícióval, melyet az Európai Unió minden tagállama által elfogadott Párizsi Uniói Egyezmény ad. Az Egyezmény 10b cikke szerint ugyanis a tisztességtelen versenyt az ipar és kereskedelem tisztességes szokásait sértő valamennyi versenycelekmény megvalósítja.³³ Többek között ezt a problémát is érinti, az Egyezmény mellett lándzsát törve, az International Ligue of Competition Law 2006. évi amszterdami kongresszusának állásfoglalása.³⁴

A kereskedelmi gyakorlat tisztességtelenségének megállapításához két feltétel együttes fennállását követeli meg az Irányelv 5. cikk (2) bekezdése: ellentétes a szakmai gondosság követelményeivel és a termékkel kapcsolatban jelentősen torzítja vagy torzíthatja azon átlagfogyasztó gazdasági magatartását, akihez eljut, vagy aki a címzettje, illetve - amennyiben a kereskedelmi gyakorlat egy bizonyos fogyasztói csoportra irányul - a csoport átlagtagjának gazdasági magatartását. E rendelkezés külön kiemelését érdemlő része a szakmai gondosság fogalma, amely teljesen újszerűnek számít a tisztességtelen piaci magatartás jogával kapcsolatosan.³⁵ Az Irányelvbeli definíció szerint a szakmai gondosság a

---

³¹ Ansgar Ohly: i. m.

³² Kelemen Kinga: A tisztességtelen piaci magatartás és a fogyasztóvédelem kapcsolata a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv tükrében. In: Vörös Imre (szerk.): Tisztességtelen verseny – Fogyasztóvédelem. Egy európai jogi irányelv átültetésének margójára. MTA Jogtudományi Intézet, 2007, Budapest; 71. o.

³³ Kelemen Kinga: i. m. 70. o.

³⁴ http://www.versenyjog.hu/hun/doc/nemzetkozi_qanda/2006_amszterdamQBfinal_hun.pdf

³⁵ Kelemen Kinga: i. m. 62. o.

szakismeret és a gondosság azon szintje, amelynek gyakorlása ésszerűen elvárható a kereskedőtől a fogyasztóval szemben, a becsületes piaci gyakorlatnak és/vagy a jóhiszeműség általános alapelvének megfelelően, a kereskedő tevékenységi körében.³⁶

A generálklauzulát követően az Irányelv konkrétan nevesíti a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok két fő kategóriáját, a megtévesztő és az agresszív kereskedelmi gyakorlatokat.³⁷

2.5. Megtévesztő kereskedelmi gyakorlatok

A megtévesztő kereskedelmi gyakorlat megnyilvánulhat megtévesztő tevékenységben (6. cikk) vagy megtévesztő mulasztásban (7. cikk).

Megtévesztő tevékenységnek minősül a kereskedelmi gyakorlat, amennyiben hamis információt tartalmaz és ezáltal valótlan, vagy bármilyen módon félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót, feltéve, hogy ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra készíti a fogyasztót, hogy olyan üzleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg. Megtévesztőnek tevékenységnek minősül a mással történő összetévesztést eredményező marketing, és a magatartási kódex iránti elkötelezettség esetén az abban foglalt kötelezettség be nem tartása is, ha az átlagfogyasztót ténylegesen vagy valószínűsíthetően olyan üzleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg.

Az Irányelvben jelenik meg először a megtévesztő elhallgatásról közösségi jogi rendelkezés.³⁸ Megtévesztő mulasztásnak minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely a ténybeli körülmények alapján az átlagfogyasztó tájékozott üzleti döntéséhez szükséges jelentős információkat kihagy, elhallgat, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, illetve ha nem nevezi meg az adott kereskedelmi gyakorlat célját, és ezáltal ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan üzleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna meg. A 7. cikk 4. pontja felsorolja bizonyos fajtáit azoknak az információknak, amelyeket meg kell adni vásárlásra történő felhívás esetén. Ezek az információk a termék főbb jellemzőire, a kereskedő kilétére és címére, az árra, szokatlan fizetési vagy szállítási feltételekre, valamint a fogyasztó egyoldalú szerződésmegszüntetési jogairól szóló tájékoztatásra vonatkoznak. Jelentősnek minősülnek továbbá a közösségi jog által megállapított, kereskedelmi kommunikációra vonatkozó tájékoztatási követelmények, amelyek nem teljes körű felsorolását a II. melléklet tartalmazza. Az Irányelv nem sorol(hat) fel minden jelentősnek

³⁶ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 2. cikk h) pontja

³⁷ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 5. cikk (4) bekezdése

³⁸ Ansgar Ohly: i. m.

minősülő információt. A hatóságok és bíróságok esetről esetre határozzák majd meg, hogy mi minősül olyan jelentős információnak, amelyet az átlagfogyasztónak feltétlenül tudnia kell.³⁹

2.6. Agresszív kereskedelmi gyakorlatok

Míg a közösségi jog 1984 óta tiltja a megtévesztő reklámot, addig az agresszív kereskedelmi magatartásról szóló rendelkezéseket először az Irányelvben találhatunk.⁴⁰ Az Irányelv az agresszív kereskedelmi gyakorlatok három típusát különbözteti meg. Agresszívnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely ténybeli összefüggésében zaklatás, kényszerítés (ideértve a fizikai erőszak alkalmazását is), illetve meg nem engedett befolyásolás útján ténylegesen vagy valószínűsíthetően jelentősen korlátozza az átlagfogyasztónak a termékkel kapcsolatos választási szabadságát vagy magatartását, s ezáltal ténylegesen vagy valószínűsíthetően olyan üzleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg. A megtévesztő gyakorlatokkal összevetve megállapítható, hogy az agresszív gyakorlatok nem a rendelkezésre bocsátott információ tartalmát érintik, hanem a közreadás módját (zaklatás), illetve a fogyasztó döntéshozatali folyamatának megzavarását (kényszerítés, meg nem engedett befolyásolás).⁴¹ Az Irányelv megkönnyíti az agresszív kereskedelmi gyakorlat azonosítását azzal, hogy felsorolja a mérlegelendő kritériumokat (az időzítés és a szóhasználat módja, a fogyasztót ért szerencsétlenség kihasználása, a fogyasztó szerződéses jogai gyakorlásának akadályozása, jogellenes cselekménnyel fenyegetés).

2.7. Minden körülmény között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlatok

Ezeknek a magatartásoknak taxatív felsorolását az 5. cikk (5) bekezdésének megfelelően az I. melléklet tartalmazza. A preambulum a fokozottabb jogbiztonságot említi a feketelista szükségességét igazolva. A bizottsági javaslatához fűzött indoklás utalt még a fogyasztói bizalmat erősítő szerepére is, amelyet azoknak a konkrét kereskedelmi gyakorlatoknak az ex ante jellegű tilalma felállításával ér el, amelyek minden esetben jelentősen torzítják az átlagfogyasztó döntéshozatali folyamatát és ellentétesek a szakmai

³⁹ http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/ucp_hu.pdf

⁴⁰ Ansgar Ohly: i. m.

⁴¹ Firniksz Judit – Balogh Virág – Grimm Krisztina: i. m. 250. o.

gondosság követelményével.⁴² Ezeket a tényállásokat kimerítő magatartások tehát a konkrét eset összefüggéseinek mérlegelése nélkül tisztességtelennek minősülnek, a hatóság csupán a szankció mértékével értékelheti a magatartás súlyát.

A feketelista kétségkívül a jogszabály egyik legvitatottabb része. Kritikusai szerint ez az irányelvi szintű szabályozásban szokatlan, kötelezően és változtatás nélkül átveendő felsorolás bizonyos magatartásokat indokolatlanul tartalmaz.⁴³ Bírálat éri továbbá a megdönthetetlen vélelmek felállítását is, mivel a tisztességtelen piaci magatartás jogában a tilalom alá tartozás csak az egyedi eset konkrét körülményeinek gondos mérlegelésével dönthető csak el.⁴⁴

2.8. Magatartási kódexek

Az Irányelv nem zárja ki azt, hogy – a tagállamok ösztönzésére – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat a magatartási kódexek felelősei ellenőrizzék, és hogy azok a személyek és szervezetek, akiknek jogos érdekük fűződik a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok leküzdéséhez, az ilyen testületekhez fordulhassanak, amennyiben ilyen testületek előtti eljárások rendelkezésre állnak. Az ilyen ellenőrző testületek eljárásának igénybevétele azonban semmi esetre sem tekinthető a bíróság vagy közigazgatási hatóság előtti jogorvoslatról való lemondásnak.⁴⁵ Az Irányelv alapján „magatartási kódex” alatt az olyan – nem jogi szabályozáson alapuló – szabálygyűttest kell érteni, amely meghatározza azoknak a kereskedőknek a magatartását, akik valamely kereskedelmi gyakorlat vagy üzletág vonatkozásában a kódexet magukra nézve kötelezőnek ismerik el. A „magatartási kódex felelőse” pedig az a személy vagy testület, aki, illetve amely a magatartási kódex kidolgozásáért, felülvizsgálatáért és annak nyomon követéséért felel.⁴⁶

2.9. Jogérvényesítési eljárás

Az Irányelv tagállami kompetenciába utalja annak meghatározását, hogy az átültető rendelkezések kikényszerítését bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárás keretében biztosítják. Az elvárás pusztán az, hogy ezek az eszközök megfelelőek és hatékonyak legyenek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok leküzdéséhez és az irányelvbeli rendelkezések betartásának kikényszerítéséhez. A jogsértő magatartással érintetteket fel

⁴² Firniksz Judit – Balogh Virág – Grimm Krisztina: i. m. 253. o.

⁴³ Kelemen Kinga: i. m. 85. o.

⁴⁴ Vörös Imre: i. m. 292. o.

⁴⁵ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 10. cikke

⁴⁶ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 2. cikk f) és g) pontja

kell jogosítani arra, hogy eljárást indíthassanak a jogsértőkkel szemben. Az Irányelv érdekeltnek tekinti a versenytársakat is. Az eljárással szembeni követelmény, hogy az eljáró szerv elrendelhesse a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat megszüntetését, továbbá a még meg nem valósult, de tervezett gyakorlat megtiltását, vagy ebből a célból bírósági eljárást indíthasson. Valamennyi esetben akár tényleges veszteségre vagy kárra, és a kereskedő szándékos vagy gondatlan magatartására utaló bizonyíték hiányában is. Elrendelhető a határozatok közzététele a közvélemény megfelelő tájékoztatása érdekében. Hatósági eljárás esetén az Irányelv külön megköveteli a kijelölt hatóság pártatlanságot biztosító összetételét, határozatainak indokolását, továbbá azt, hogy megfelelő hatáskörrel rendelkezzen határozatai betartásának hatékony ellenőrzésére és érvényesítésére, és hogy biztosítva legyen hatásköre helytelen vagy indokolatlan gyakorlása, vagy gyakorlásának helytelen vagy indokolatlan elmulasztása esetén a bírósági felülvizsgálat lehetősége. A végrehajtó szerv eljárásának szabályozásában biztosítani kell az arra vonatkozó jogosítványt, hogy adott esetben a kereskedőt kötelezze a kereskedelmi gyakorlattal kapcsolatos tényállítások helyességének bizonyítására, és ilyen bizonyíték hiányában vagy elégtelennek minősítése esetén a tényállításokat ne tekintse megalapozottnak.⁴⁷ Ez a rendelkezés tehát megfordítja a bizonyítási kötelezettséget és a bizonyítási terhet.

2.10. Szankciók

Az Irányelv a rendelkezései megsértésének esetére a megfelelő szankciók megállapítását a nemzeti szabályozásokra hagyja. A közösségi jog oldaláról megfogalmazott elvárás az, hogy a szankcióknak hatékonyak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.⁴⁸

---

⁴⁷ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 11-12. cikke

⁴⁸ Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 13. cikke

3. Az Irányelv átültetésének egyes kérdései

„Minden megoldás új problémát szül.”

Arthur Bloch

3.1. Egyes tagállami gyakorlatok vizsgálata

Ha vetünk egy pillantást az Európai Unió tagállamainak fogyasztóvédelmi jogi és a tisztességtelen piaci magatartásra vonatkozó jogszabályaira, zavarba ejtően sokszínű kép tárul elénk. Általánosságban jellemző ugyanakkor, hogy a legtöbb európai országban a megtévesztő magatartásra vonatkozó előírások a tisztességtelen versenyre vonatkozó rendelkezések között kiemelkedő szerepet játszanak.⁴⁹

Az eltérő szabályozási módok három fő okra vezethetők vissza. Az első abban rejlik, hogy egyes országok a magánjog, míg mások a közjog oldaláról közelítik meg a kereskedelmi gyakorlatok tisztességtelenségének problematikáját. Az előbbi szemléletmódot követi például Németország, míg az utóbbit például Svédország. A második ok az, hogy a reklámozásra és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó joganyagot néhány nemzeti jogrendszerben, például egyes észak-európai államokéban, önálló jogágnak tekintik, szemben más országok – mint például Németország és Belgium – gyakorlatával, amelyekben azt a versenyjogba építették be. A különböző szabályozási technikák harmadik okát a generálklauzulák alkalmazása vagy mellőzése adja. Generálklauzulát találunk például a német és a belga törvényben, azonban azt hiába keresnénk az Egyesült Királyság, Ciprus vagy Málta esetében.⁵⁰ Az előbbi csoportot alkotó államok többségében a generálklauzula mind a fogyasztók, mind a versenytársak érdekeit védi, és megtilt minden, a tisztességes versennyel ellentétes magatartást. A belga törvény sajátossága, hogy nem egy, hanem két generálklauzulát tartalmaz: az egyik a fogyasztók, a másik a versenytársak védelmét szolgálja.⁵¹

Milyen jogi környezetben kell tehát gyökeret eresztenie az Irányelvnek az egyes tagállamokban?

3.1.1. A német szabályozás

⁴⁹ Kelemen Kinga: i. m. 42. o.

⁵⁰ Jules Stuyck, Evelyne Terryn, Tom van Dyck: Confidence through fairness? The new Directive on unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market. In: Common Market Law Review, Vol. 43 n° 1 (2006) pp. 111-112.

⁵¹ Kelemen Kinga: i. m. 23. o.

A 2004-ben hatályba lépett új tisztességtelen verseny elleni törvény célja a versenytársak, a fogyasztók és más piaci szereplők védelme a tisztességtelen versenycselekményektől, illetve egyúttal a tisztességes verseny általános védelme. A törvény értelmében tilosak azok a tisztességtelen versenycselekmények, amelyek alkalmasak a versenytársak, a fogyasztók vagy más piaci szereplők hátrányára a verseny jelentős mértékű korlátozására. A jogszabály felsorol tizenegy tényállást arra vonatkozóan, hogy különösen mi minősül tisztességtelen versenycselekménynek. Példaként említve néhányat azok a cselekmények, amelyek alkalmasak a fogyasztó vagy más piaci szereplő döntési szabadságát meghatározott módon korlátozni; vagy amelyek egyes fogyasztói csoportok tapasztalatlanságát, valamint a hiszékenységet, félelmet, vagy kényszerhelyzetet használják ki; ha az ármegjelölések vagy a nyereményjátékok részvételi feltételei nincsenek egyértelműen megfogalmazva; továbbá a versenytárs szándékos akadályozása. Külön szabályozva tisztességtelennak minősíti a törvény a megtévesztő reklámot, valamint a piaci szereplő ésszerűtlen zaklatását. Jogkövetkezményként elsősorban a jogsértés megszüntetésére irányuló kereset lehetőségét szabályozza. Egyedi fogyasztó azonban nem kezdeményezhet ilyen eljárást. Az általános tilalmat szándékosan vagy gondatlanul megsértővel szemben kártérítési igénnyel is fel lehet lépni. Az Irányelv átültetése valószínűsíthetően a tisztességtelen verseny elleni törvény módosításával fog megtörténni.⁵²

3.1.2. Az osztrák példa

Az osztrák versenyjog a némethez hasonlóan épül fel: itt is megtaláljuk a tisztességtelen versenyt tilalmazó generálklauzulát, majd az egyes nevesített tisztességtelen versenycselekmények szabályozását, valamint szintén egyaránt védi a versenytársat, a fogyasztót és a közérdeket. Gamerith szerint az Irányelvet a lehető legrövidebb formában kell átültetni, mégpedig a tisztességtelen verseny elleni törvénybe. Nem lenne helyes azonban elkülönítetten szabályozni a közvetlenül a fogyasztókat védő tilalmakat az elsődlegesen a versenytársakat védőktől. Gamerith álláspontja, hogy a generálklauzulát ki kell egészíteni a szakmai gondosság követelményével. Enzinger bírálja a tisztességtelenségnek ezt az új kritériumát, mivel a tisztességtelen verseny elleni jogban nem gondossági követelményeknek kell megfelelni, hanem a jogszabályoknak. Az osztrák jogászok azon a véleményen vannak, hogy az Irányelv nem támaszt átültetési feladatot a

---

⁵² Melléklet a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetésének koncepciójáról szóló 2.../2007. (... ....) Korm. Határozathoz. Forrás: megtalálható volt az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium honlapján – a továbbiakban: Szabályozási koncepció

megtévesztő elhallgatás, az agresszív üzleti gyakorlatok és a feketelista tekintetében sem, mivel a tisztességtelen verseny elleni törvény generálklauzulája megfelelő védelmet biztosít.⁵³

3.1.3. Az angol megközelítés

Az angol jogrendszerben jelenleg nincs kifejezetten a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó írott szabályozás. Éppen ezért az angol jogalkotó könnyebb helyzetben van, mint például német vagy osztrák „kollégája”. Egy jól körülhatárolható joganyagot kell átvennie, ami során kiiktatja a közösségi elvárásokkal össze nem egyeztethető jogszabályokat, és ezáltal átláthatóbbá válik majd a jogi szabályozás. Az Irányelv átvétele tehát nem zavar meg szerves fejlődés eredményeként előállt jogszabályi struktúrákat.⁵⁴

3.1.4. A francia tapasztalatok

A francia fogyasztóvédelmi törvénykönyv a fogyasztókat érintő tárgyköröket átfogó módon szabályozza. A törvénykönyv első könyvének, amely a fogyasztók tájékoztatása és a szerződések létrejötte címet viseli, a második címe a kereskedelmi gyakorlatokról szól, ezen belül foglalkozik a reklámmal, a távollévők között kötött adásvétellel, a házaló kereskedelemmel és a törvénybe ütköző kereskedelmi gyakorlatokkal. Ebbe az utóbbi kategóriába négy esetkört sorol a jogalkotó. Tilos a termék eladását vagy a szolgáltatás nyújtását törvényes indok nélkül a fogyasztótól megtagadni vagy feltételhez kötni; valamint a fogyasztó előzetes megrendelése nélkül, fizetési kötelezettséggel járó terméket kiszállítani vagy szolgáltatást nyújtani. A harmadik tilalom a piramisjáték-szerű értékesítési módszerekre, a negyedik a gyenge vagy tudatlan személy kihasználására vonatkozik. Az Irányelv átültetését a francia kormány a fogyasztóvédelmi törvénykönyv átfogó módosítása keretében tervezi. Kifejezett megfogalmazást fog nyerni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok általános tilalma, valamint a megtévesztő és agresszív kereskedelmi gyakorlatok tilalma. A feketelistát a törvénykönyvhöz kapcsolódó végrehajtási rendeletben veszik majd át. A módosítás során bevezetik a tilalmazott kereskedelmi gyakorlatok megszüntetésére irányuló eljárást, amelyben a jogsértő a polgári bíróság által kiszabott bírsággal sújtható.⁵⁵

3.1.5. A belga törekvések

⁵³ Vörös Imre: i. m. 303-308. o.

⁵⁴ Vörös Imre: i. m. 309. o.

⁵⁵ Szabályozási koncepció

Belgiumban a fogyasztók védelmét alapvetően a kereskedelmi gyakorlatokról és a fogyasztó tájékoztatásáról és védelméről szóló törvény biztosítja. A törvény kettős célja a verseny és a kereskedelmi kapcsolatok tisztességének, valamint a fogyasztók védelmének és megfelelő tájékoztatásának biztosítása. Önálló fejezetben foglalkozik a reklámtevékenységgel. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok cím alatt két rendelkezést tartalmaz. Megtilt minden, a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal ellentétes aktust, mellyel egy vállalkozás sérti vagy sértheti a versenytársak szakmai érdekeit. Megtiltja továbbá azokat a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal ellentétes magatartásokat, melyekkel a fogyasztók érdekeit sértik vagy sérthetik. Jogszabályi iránymutatás hiányában a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok fogalmának értelmezése teljes mértékben a bíróságok feladata. Az Irányelv rendelkezéseit a kereskedelmi gyakorlatokról és a fogyasztó tájékoztatásáról és védelméről szóló törvény módosításával ültetik át. Az irányelvi tilalmak közül vannak olyanok, melyeket már most is tartalmaz a törvény, ezek azonban általános jellegűek és kevésbé részletezettek. Érdekes módon a feketelistás tényállásokat kettéválasztják az átültetés során, vagyis a megtévesztő és az agresszív magatartásokat különböző címek alá sorolják be.⁵⁶

3.1.6. A svéd gyakorlat

A svéd piaci törvény egyaránt szolgálja a fogyasztók és a versenytársak védelmét, sajátosságaként említhetjük, hogy a fogyasztók védelmét külön kiemeli és a középpontba állítja.⁵⁷ A kormány által elrendelt hatásvizsgálat szerint az Irányelv teljes átültetése egy új piaci törvény megalkotását teszi szükségessé. Hasonlóan a hatályos törvényhez, az új piaci törvény is fog rendelkezéseket tartalmazni mind a fogyasztókra, mind a vállalkozásokra vonatkozóan. A védelem a gazdasági érdekeken túl kiterjed az egészségre és a biztonságra is. Az új jogszabály az Irányelv mellett a reklámirányelvet is implementálni fogja. A jelenlegivel ellentétben, az új törvény a szerződés megkötése utáni kereskedelmi gyakorlatokat is szabályozni fogja. Az irányelvbeli generálklauzulát változtatás nélkül átvesszik majd, a megtévesztő mulasztás tilalmát azonban információadási kötelezettségként fogják szabályozni.⁵⁸

---

⁵⁶ Szabályozási koncepció

⁵⁷ Kelemen Kinga: i. m. 29. o.

⁵⁸ The Unfair Commercial Practices Directive – Swedish implementation up-date. In: <http://www.ligue.org/en/homepage>

3.2. A magyar hatályos szabályozás vizsgálata az Irányelv átültetési lehetőségeinek tükrében

Általánosságban elmondható, hogy a közösségi jognak a nemzeti jogban való megjelenítését úgy indokolt megvalósítani, hogy biztosított legyen a nemzeti jog és a közösségi jog kapcsolatának átláthatósága, és ne sérüljön a nemzeti jogrend koherenciája. Különösen igaz ez az irányelvek esetében, amelyeket célszerű nem elkülönülő joganyagként beépíteni a magyar jogba, hanem olyan formában, hogy tartalmilag is illeszkedjenek a magyar jogrendszerbe (szerves átültetés). Az átültetést tehát nem szóról szóra követve kell megvalósítani, hanem úgy kell megjeleníteni egy irányelv rendelkezéseit, hogy azok mind tartalmilag, mind formájukban és stílusukban is igazodjanak a magyar joghoz. Igaz, az Európai Közösséget létrehozó Szerződés az irányelv tekintetében deklarálja a forma és az eszköz megválasztásának szabadságát, ez a szabadság mégsem korlátok nélküli. A rendelkezéseket megkérdőjelezhetetlen kötőerővel, valamint pontosan és világosan kell átültetni.⁵⁹

Az elkészült Szabályozási koncepció alapulvételével a következőkben az átültetés által felvetett koncepcionális kérdéseket tekintjük át.

Az Irányelv anyagi jogi szabályai megfogalmazása olyannyira részletesek, hogy átvételük során a tagállami jogalkotónak szinte nincsen mozgástere. Ennélfogva erről koncepcionális döntést sem kell hozni.

Alapvető kérdésként merül fel, hogy milyen jogszabályi szinten valósuljon meg az átültetés. A szabályozás hatályára vonatkozó rendelkezések, a kereskedelmi gyakorlatokat érintő alapvető előírások, tényállások és tilalmak, valamint a jogérvényesítési rendszer kialakítása és a feketelista törvényi szintű átültetést tesznek szükségessé. A feketelista elhelyezése a jogszabály mellékletében is lehetséges.

Mivel a tárgyi hatályát meglehetősen tágan vonta meg, az Irányelv több hazai jogszabályt is érint. Fogyasztóvédelmi jogi vonatkozása nem csupán a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvénynek (a továbbiakban: fogyasztóvédelmi törvény) van, hanem az 1996. évi LVII. törvény [a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról](#) (a továbbiakban: versenytörvény) és az 1997. évi LVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenységről (a továbbiakban: reklámtörvény) is tartalmaz rendelkezéseket a fogyasztók érdekeinek védelmében. Ezekben a magas szintű jogszabályokon felül számos ágazati jogszabály foglalkozik a fogyasztók tájékoztatásával. Ez a heterogén normahalmaz mindenképp igényli a fogalmak egységesítését. Ebből a szempontból elsősorban a fogyasztó, a vállalkozás/kereskedő, a termék/áru/szolgáltatás, valamint a kereskedelmi kommunikáció/reklám/hirdetés fogalomkörök érdemelnek különös figyelmet. A fogalmak

⁵⁹ 7001/2005. (IK 8.) IM irányelv a jogharmonizációs célú jogalkotásról 82. és 184. pontja

átvétele során is tekintettel kell lenni a magyar jogalkotási elvekre. Ez azt jelenti, hogy az uniós megoldással ellentétben lehetőleg kerülni kell az elkülönített definíciókat, és a fogalmakat abba a normaszövegbe kell beágyazni, amelyben először fordulnak elő.⁶⁰

Több megoldás is szóba jöhet arra vonatkozóan, hogy az új szabályokat hová érdemes elhelyezni. Az alábbiakban ezeket a lehetőségeket tekintjük át.

A versenytörvény II. fejezetének („A tisztességtelen verseny tilalma”) egyes rendelkezései, valamint a III. fejezete („A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása”) olyan magatartásokat is szabályoznak, amelyek részben vagy egészben megfeleltethetők az Irányelv előírásainak. Ennek ellenére a versenytörvénybe történő átültetés több problémát is felvet. A törvény célja ugyanis a hatékony gazdasági verseny oltalmazása, a fogyasztók védelme nem elsődleges.

A versenytörvényben a fogyasztó fogalma szélesebb személyi kört fed le, mint az Irányelv: a megrendelőt, a vevőt és a felhasználót egyaránt fogyasztónak tekinti.⁶¹ A versenytörvény nem az egyes fogyasztók, hanem a fogyasztók összességének érdekeit védi. Ez mutatkozik meg abban is, hogy a III. fejezetének érvényesítése a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozik, a GVH eljárásindításának azonban előfeltétele többek között, hogy az eljárás lefolytatását a közérdek védelme szükségessé tegye.⁶²

Bár a reklámtörvény szabályoz olyan magatartásformákat, mint amilyeneket az Irányelv is, az irányelvi szabályozás egésze azonban a reklámtörvény tárgyi hatályába nem fér bele. A reklámtörvény a fogyasztó fogalmának tágabb meghatározását adja, mint a közösségi jog. Meghatározása szerint fogyasztó minden olyan természetes és jogi személy, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, aki felé a reklám irányul.⁶³ Mivel a reklámtörvénynek a fogyasztók megtévesztését tiltó előírásai a reklámirányelvet ültetik át, a reklámtörvényt összhangba kell hozni az Irányelvnek a reklámirányelvet módosító rendelkezéseivel. A B2C és a B2B vonatkozásokat tehát szét kell választani.

A fogyasztóvédelmi törvénybe történő elhelyezés mellett szólhat a törvény tág tárgyi hatálya és átfogó jellege. A törvény általános jelleggel meghatározza a fogyasztó számára nyújtandó tájékoztatási alapkövetelményeket. Fogyasztó-fogalma szintén tágabb a közösségi joginál. A fogyasztóvédelmi törvény azt tekinti fogyasztónak, aki gazdasági vagy szakmai tevékenységi körén kívül árut vesz, rendel, kap, használ, illetve akinek a részére a szolgáltatást végzik, továbbá aki az áruval vagy szolgáltatással kapcsolatos tájékoztatás

---

⁶⁰ 7001/2005. (IK 8.) IM irányelv a jogharmonizációs célú jogalkotásról 200. pontja

⁶¹ 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról 8. § (1) bekezdés

⁶² 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról 70. § (1) bekezdése

⁶³ 1997. évi LVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenységről 2. § g) pontja

vagy ajánlat címzettje.⁶⁴ A fogyasztóvédelmi törvénybe történő elhelyezés ellen ugyanakkor felvethető az az érv, hogy a kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó közösségi jogi szabályozás – tekintettel a B2B viszonyokra történő kiterjesztésre és az eladásösztönzésre vonatkozó közösségi szabályozási törekvésekre – a jövőben valószínűleg meg fogja haladni a fogyasztóvédelmi törvény kereteit.

A teljesség kedvéért említést érdemel a Ptk. fogyasztó-fogalma, ami szerint fogyasztó a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül szerződést kötő személy.⁶⁵ Ez a meghatározás nem zárja ki a jogi személyeket, többi jellemzőjében azonban megegyezik az Irányelv definíciójával.

Elképzelhető az átültetés az érintett törvények párhuzamos módosításával is, ez a szabályozási technika azonban a joganyagot nehezen áttekinthetővé tenné.

Megfelelő megoldást az jelentene, ha az implementálás olyan önálló törvényben történne, amely koherens viszonyban áll a hatályos törvényekkel. Az új törvény vagy csak az Irányelv legszorosabb értelemben vett átültetését biztosítaná, vagy egy tágabb megközelítésben a piaci verseny tisztességtelenségével kapcsolatban átfogó szabályozást adna. Figyelembe véve, hogy az utóbbi esetben a reklámtörvény és a fogyasztóvédelmi törvény meglehetősen kiüresedne, az előbbi megoldás tűnik kívánatosnak. A Szabályozási koncepció szerint tehát az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló törvény kizárólag az Irányelv átültetésére szorítkozna. A versenytörvény 2. §-ának és III. fejezetének, továbbá a reklámtörvény reklámirányelvet átültető szabályozásának hatálya a B2B viszonyokra korlátozódna. A versenytörvény 2. és 6. §-a a reklámozás tekintetében nem lenne alkalmazható.

Az átültető rendelkezések megsértése esetére a Szabályozási koncepció a közigazgatási hatósági utat javasolja. Ez az eljárási modell jobban szolgálja a fogyasztók érdekeit, mint a bírósági út, mivel gyorsabb és olcsóbb, ráadásul a bizonyítást is hivatalból folytatja le a hatóság.

Az Irányelv által tiltott magatartásokkal szembeni fellépés jelenleg túlnyomórészt a GVH feladata. GVH függetlensége, kialakult gyakorlata és a felhalmozott szakértelem azt támasztja alá, hogy az Irányelvhez kapcsolódó jogalkalmazás centruma szintén a Versenyhivatal legyen. Az ügyek száma⁶⁶ minden bizonnyal növekedni fog, mivel az Irányelv

---

⁶⁴ 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről 2. § e) pontja

⁶⁵ 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről 685. § d) pontja

⁶⁶ 2006-ban 85 üzgyzáró versenytanácsi határozat született a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását érintő rendelkezések alapján, ebből 66 esetben került sor a GVH beavatkozására.

Forrás: Beszámoló az Országgyűlés részére a Gazdasági Versenyhivatal 2006. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról. In:

értelmében az eljárásindítás feltételül nem támasztható a közérdek védelmének szükségessége. A növekvő mennyiségű feladat a hatáskörök megosztását indokolja. A hatáskörmegosztás során célszerűnek mutatkozna, ha az összetettebb jogalkalmazói feladatokat, illetve a verseny védelmével közvetlenebb módon összefüggő ügyeket a GVH-ra bíznák. A Szabályozási Konceptió szerint a fogyasztóvédelmi felügyelőségek mint általános hatáskörű fogyasztóvédelmi hatóságok eljárása egészíthetné ki a Versenyhivatal eljárását. A GVH-val mint központi hatósággal szemben ez a szervezetrendszer megyei szinten szervezett, ezáltal az ügyfelek számára jobban elérhetőek. A hatáskörök elhatárolásának világosnak és könnyen alkalmazhatónak kell lennie.

A szabályozás végrehajtását biztosító szankciórendszer tekintetében – a teljesség igénye nélkül – a következő lehetőségek merülnek fel: pénzbírság, az ügyvezetők személyes felelőssége, ideiglenes üzletbezárás, további büntetőjogi szankciók (foglalkozástól eltiltás, közérdekű munka).⁶⁷

Biztosítani kell az érintett szabálysértési és büntetőjogi szabályoknak is az átültető szabályozással való összhangját. A megtévesztő és az agresszív kereskedelmi gyakorlatok, valamint a feketelista egyes tényállásai azok, amelyek tekintetében a szabálysértési vagy büntetőjogi relevancia indokolt lehet. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bűncselekménnyé nyilvánításnak és a cselekmény büntetőjogi szankcióval fenyegetettségének alkotmányos indokokon kell alapulnia, szükségesnek, arányosnak és végső soron igénybe vettnek kell lennie. Mivel az Irányelv által támasztott elvárás a szankciórendszerrel szemben az, hogy hatékony, arányos és visszatartó erejű legyen, csak azokkal a cselekményekkel szemben indokolt büntetőjogi szankciókat kilátásba helyezni, amelyek társadalomra veszélyessége azt szükségessé teszi. Ezekben a jogszabályokban is szükséges a fogalmaknak az Irányelvbeli definíciókhoz igazítása.

3.3. A magyar joggyakorlat jellemzése

A joggyakorlat azt mutatja, a GVH alapvetően képes az Irányelv által felvetett problémákat kezelni.⁶⁸

A GVH-nak a versenytörvény III. fejezetére alapuló tevékenysége a verseny tisztességének vállalkozások és fogyasztók közötti vetületét, a vállalatok által nyújtott tájékoztatást és a fogyasztói döntéshozatal folyamatát érinti. A Versenyhivatal a fogyasztói döntés teljes folyamatát védi. Ennek gyakorlati megjelenését találjuk például a Vj-187/2005/25. számú, a TELE2 Magyarország Kommunikációs és Szolgáltató Egyszemélyes

---

http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/gvh_ogy_pb_2006.pdf

⁶⁷ http://tudatosvasarlo.hu/attachment/file/38/Hatasvizsgalat_2005_29_EK.doc

⁶⁸ Vörös Imre: i. m. 314. o.

Kft. ellen a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indított eljárásban hozott határozat 113. pontjában.

A Versenyhivatal minden esetben figyelembe veszi az adott piacon a fogyasztó és a vállalkozás közötti információs aszimmetria mértékét, valamint külön figyelmet fordít az adott kereskedelmi gyakorlat célcsoportjának fogyasztói tudatosságára. Nem feltétlenül követeli meg a vállalkozásoktól, hogy egy termékkel vagy szolgáltatással kapcsolatos összes részletet feltüntessék kommunikációs anyagaikban, a megjelenített tájékoztatásnak azonban valósnak és pontosnak kell lennie. A Vj-61/2001/23. számú, a Credit Center 2000 Kft. ellen a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tárgyában indított eljárásban hozott határozat szerint a hirdetésben megjelölt valamely állításnak igaznak, valósnak kell lennie, és igazodnia kell a tisztességes verseny követelményeihez. Nem tartalmazhat tehát olyan állítást, amely valótlan és alkalmas a fogyasztó döntési folyamatába való tisztességtelen beavatkozásra és egyben sérti a versenytársak törvényes érdekeit. A GVH csak azokra a magatartásokra reagál, amelyek a vállalkozás részéről általános tájékoztatási gyakorlatnak minősíthetők, mivel az egyedi fogyasztói tájékoztatás önmagában nem képes a versenyfolyamatokat befolyásolni. A fogyasztói érdekeket mind közjogi, mind magánjogi eszközökkel védik. Amennyiben a Versenyhivatal vagy a fogyasztóvédelmi intézményrendszer egyéb fóruma nem foglalkozik az adott esettel, akkor a fogyasztó közvetlenül a magánjog kínálta eszközökkel, bírói út segítségével orvosolhatja sérelmét.

A GVH célja az, hogy elősegítse az optimális fogyasztói döntés meghozatalát. A versenyfelügyelet során nem közvetlenül a fogyasztónak az élete, egészsége vagy vagyona a védelem tárgya, hanem a fogyasztó döntési szabadsága. Ez a szemlélet jelentkezik például a VJ-200/2000/19. számú, a Lundbeck Hungária Gyógyszerkereskedelmi Kft. Budapest ellen a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indított eljárásban hozott határozatban is. Amennyiben a Versenyhivatal azt érzékeli, hogy valamely piacon nem szabad fogyasztói döntések születnek, beavatkozik a versenyfolyamatokba, amennyiben a közérdek védelme azt szükségessé teszi. A fogyasztói döntés nem szabad, ha a fogyasztó nem folytatja le a megfelelő mértékű információkeresést, vagy a vállalat tisztességtelenül beavatkozik a fogyasztó információkeresési folyamatába. A vállalati beavatkozás történhet aktívan (megtévesztő vagy nem elégséges információ közreadásával) vagy passzívan (elhallgatással). Mindkét esetben úgynevezett információs aszimmetria alakul ki a fogyasztó és a vállalat között, a vállalat tehát többet tud a fogyasztói döntés tárgyáról, mint a fogyasztó.⁶⁹

A versenytörvény III. fejezete tiltja a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását a gazdasági versenyben, azaz a fogyasztók megtévesztését, valamint a választási szabadságukat indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazását. A 8. §,

---

⁶⁹ A fogyasztói döntések szabadságára vonatkozó, a GVH által követett alapelvek. 2007. május 7.

illetve a 10. §-ban foglalt tényállások elhatárolása a Versenyhivatal gyakorlata szerint az alapján történik, hogy az adott vállalkozás kifogásolt magatartása alkalmas-e a fogyasztók megtévesztésére a vállalkozás saját áruja illetve szolgáltatása vonatkozásában vagy sem.⁷⁰ A versenytörvény 8. § (1) bekezdése klauzulaszerűen tilalmazza a megtévesztést, majd a (2) bekezdés a leggyakoribb típusú tényállások példálózó felsorolását adja. Ebből a jogalkalmazás számára egyrészt az következik, hogy mivel a felsorolás nem taxatív, (1) bekezdés alapján felléphet a GVH olyan magatartások esetén is, amelyek nem sorolhatóak be egyik fordulat alá sem, másrészt az általános szabályban foglalt kritérium fennállása valamennyi esetben vizsgálendő. A gyakorlatban jellemző módon a (2) bekezdés szerint tipizálható jogsértéseket állapítják meg.⁷¹

---

⁷⁰ Beszámoló az Országgyűlés részére a Gazdasági Versenyhivatal 2006. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról 155. és 159. pontja

⁷¹ Firniksz Judit – Balogh Virág – Grimm Krisztina: i. m. 224. o

4. Összegzés

„A kereskedő ott kezdődik, amikor a vevő nemet mond.”

George O. Boule, Jr.

A fogyasztóvédelmi jog az Európai Unióban szétagolt. Jellemző módon irányelvek szabályozzák közösségi szinten ezt a jogterületet. Ezek általában megengedik a tagállamoknak, hogy nemzeti jogukban szigorúbb szabályokat alkossanak a fogyasztók érdekeinek védelmében (minimumharmonizáció). Sok tagállam él is ezzel a lehetőséggel. A fogyasztók körében ezért nem gyakori a határon átnyúló vásárlás. Nem biztosak ugyanis abban, hogy ilyen helyzetben is a hazai fogyasztóvédelmi szintnek megfelelő védelemben részesülne-e. Ez a helyzet a vállalkozások számára is kedvezőtlen, mivel a különböző előírások betartása többletköltségeket ró rájuk.

A szétagoltság azonban nem csak az eltérő tagállami gyakorlatokban mutatkozik meg, hanem az egyes közösségi jogi szabályok egymás közötti viszonyában is. A fogyasztóvédelmi tárgyú irányelvek több kérdést nem szabályoznak, másokat pedig párhuzamosan, de összhang nélkül. Ennek oka az, hogy megalkotásukkor konkrét problémákra kerestek és adtak konkrét megoldásokat. A kialakult helyzetet jól érzékelteti a következő példa: ha egy utazó ügynök időmegosztásos ingatlanhasználati konstrukciót kínál, nem egyértelmű, hogy a házaló kereskedelemről szóló irányelvnek vagy az időben megosztott ingatlanhasználati konstrukciókról szóló irányelvnek a tájékoztatásra és az elállásra vonatkozó eltérő rendelkezései közül melyiket kell alkalmazni.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv megalkotásával új megközelítési mód jelent meg a közösségi fogyasztóvédelmi jog területén. Az egységes európai fogyasztóvédelmi jog kialakulásához integrált, horizontális szemléletre van szükség, ennek kezdetét jelenti az Irányelv. Az Irányelv az általa összehangolt területeken teljes harmonizációt követel meg.

A Bizottság 2004-ben megkezdte a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágítását annak egyszerűsítése és egységesítése érdekében. A Bizottság a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításával azt akarja elősegíteni, hogy a fogyasztók bízzanak a belső piacon. A Bizottság két fő stratégiát határozott meg a fogyasztóvédelmi joganyag felülvizsgálatára. A vertikális megközelítés a jelenlegi irányelvek külön-külön történő felülvizsgálatát jelentené, míg a horizontálisabb megközelítés az érintett jogszabályok közös jellemzőit szabályozó egy vagy több keretjellegű jogi aktus elfogadását jelentené, szükség esetén ágazati szabályokkal kiegészítve. Mind a vertikális, mind a horizontális megközelítés jogalkotási feladatot jelent az európai jogalkotó számára. Enélkül ugyanis fennmaradna vagy növekedne a jelenlegi szabályozásbeli szétagoltság. Erre az áldatlan helyzetre megoldást jelenthetne a teljes

harmonizáció megteremtése. Ez azt jelentené, hogy egy tagállam sem alkalmazhatna a közösségi szinten megállapítottaknál szigorúbb szabályokat. A teljes harmonizáció nem csak a minimumharmonizációt célzó rendelkezések hatálytalanítását jelentené, hanem megszűnnének az irányelvek által egyes esetekben a tagállamok számára biztosított szabályozási alternatívák is. Mindezek eredményeként tehát néhány tagállamban módosulna a fogyasztóvédelem szintje.⁷² Amennyiben ezt az utat választanák, a harmonizált fogyasztóvédelmi jog megteremtése érdekében indokoltnak tűnik az irányelvet, mint jogforrást rendelettel felváltani.

A tisztességtelen piaci magatartás jogának harmonizálása nagy feladat elé állította a közösségi jogalkotót, azonban a tagállami sincs könnyebb helyzetben. Az eltérő tradíciókkal és szokásokkal rendelkező államoknak nemzeti joguk integráns részévé kell tenniük az új szabályokat. Abból következően, hogy az Irányelv szabályozási tárgyköre több jogterület határvidéke, nehézséget okoz az átültetés helyének megválasztása. Az Irányelv tárgyi hatályának sajátos korlátozása szintén dilemma elé állíthatja a tagállami jogalkotót, mivel a legtöbb állam joga nem tartalmaz ilyen típusú szétválasztást.

Összefoglalásként megállapíthatjuk, hogy az Irányelv megalkotásával a tagállamok kifejezték szándékukat az egységes fogyasztóvédelmi jog megteremtésére. Nagy lépés volt, de csupán az első. Remélhetőleg a jövőben a B2B viszonyokat is közösségi jogi szabályozás alá vonják. Így, visszatérve a kulináris hasonlathoz, újra összeillesztenék a torta két rétegét.

Budapest, 2007

---

⁷² Zöld Könyv a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról. In:

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/acquis/green-paper_cons_acquis_hu.pdf

Felhasznált irodalom

1. Könyvek, tanulmányok

Benacchio, Giannantonio: Az Európai Közösség magánjoga. Osiris Kiadó, 2003, Budapest

Fazekas Judit: A közös kereskedelempolitika és a fogyasztóvédelem. In: Ficzer Lajos – Forgács Imre (szerk.): Közigazgatási jog különös rész. Osiris Kiadó, 2006, Budapest

Fekete Orsolya: A fogyasztóvédelem aktuális kérdései. In: Magyar Közigazgatás, 2005/ 10. szám

Firniksz Judit – Balogh Virág – Grimm Krisztina: A tisztességtelen versenyt érintő jogharmonizációs folyamat a joggyakorlat tükrében. In: Vörös Imre (szerk.): Tisztességtelen verseny – Fogyasztóvédelem. Egy európai jogi irányelv átültetésének margójára. MTA Jogtudományi Intézet, 2007, Budapest

Jeney Petra: Fogyasztóvédelmi politika. In: Kende Tamás – Szűcs Tamás (szerk.): Bevezetés az Európai Unió politikáiba. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2005, Budapest

Kelemen Kinga: A tisztességtelen piaci magatartás és a fogyasztóvédelem kapcsolata a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv tükrében. In: Vörös Imre (szerk.): Tisztességtelen verseny – Fogyasztóvédelem. Egy európai jogi irányelv átültetésének margójára. MTA Jogtudományi Intézet, 2007, Budapest

Király Miklós: A fogyasztóvédelmi irányelvek értelmezése az Európai Bíróság joggyakorlatában. In: *Ius privatum ius commune Europae – Liber Amicorum Studia Ferenc Mádl Dedicata*. ELTE – ÁJK Nemzetközi Magánjogi Tanszék, 2001, Budapest

Stuyck, Jules – Terry, Evelyne – van Dyck, Tom: Confidence through fairness? The new Directive on unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market. In: *Common Market Law Review*, Vol. 43 n° 1 (2006)

Vörös Imre: A tisztességtelen verseny elleni jog a magyar és az európai jogban – hatás, ellenhatás és harmonizáció. In: Vörös Imre (szerk.): Tisztességtelen verseny –

Fogyasztóvédelem. Egy európai jogi irányelv átültetésének margójára. MTA Jogtudományi Intézet, 2007, Budapest

2. Hivatkozott jogszabályok

1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről

1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról

1997. évi LVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenységről

1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről

3. Egyéb

7001/2005. (IK 8.) IM irányelv a jogharmonizációs célú jogalkotásról

Ansgar Ohly: Irány a harmonizált európai versenyjog? Észrevételek a tisztességtelen kereskedelmi verseny irányelvről szóló javaslatról (a Magyar Versenyjogi Egyesületben, 2005. március 4-én megtartott előadás szövege). In: <http://www.versenyjog.hu/hun/page/doc/ohlyeloadas.doc>

A fogyasztói döntések szabadságára vonatkozó, a GVH által követett alapelvek. 2007. május 7. In: http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/elemzesek_gvhtanulmanyok_fogyvedpolicy_2007_05.pdf

Beszámoló az Országgyűlés részére a Gazdasági Versenyhivatal 2006. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról. In: http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/gvh_ogy_pb_2006.pdf

Melléklet a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetésének koncepciójáról szóló 2.../2007. (... ....) Korm. Határozathoz. Forrás: megtalálható volt az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium honlapján

The Unfair Commercial Practices Directive – Swedish implementation up-date. In:
<http://www.ligue.org/en/homepage>

Zöld Könyv a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról. In:
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/acquis/green-paper_cons_acquis_hu.pdf

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/ucp_hu.pdf

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/archives_en.htm

http://tudatosvasarlo.hu/attachment/file/38/Hatasvizsgalat_2005_29_EK.doc

http://www.versenyjog.hu/hun/doc/nemzetkozi_qanda/2006_amszterdamQBfinal_hun.pdf